

Nr 203.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för furiren vid Kronobergs regemente I. H. Persson och Gunnar Gideon Magnusson från viss betalningsskyldighet; given Stockholms slott den 6 mars 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ivar Vennerström.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vennerström anför:

Under tjänstgöring vid Kronobergs regemente den 1 juli 1933 blev jordbruksarbetaren O. Almgren, vilken vid regementet fullgjorde sin värnplikt, träffad i vänstra benet av ett gevärsskott, med påföljd att brott å lårbenet uppstod. Skottet hade avlossats av vid regementet tjänstgörande värnpliktige Gunnar Gideon Magnusson, som i likhet med Almgren under befäl av

Bihang till riksdagens protokoll 1936. 1 saml. Nr 203.

furiren vid regementet I. H. Persson deltagit i en skolskjutövning. Vid rengöring av de vid övningarna använda karbinerna hade Magnusson funnit slagfjädersnåren å en av dessa spänd och i syfte att slappa fjädern gjort en avfyrning, varvid ett i karbinen kvarsittande skott brunnit av.

I anledning av olycksfallet ställdes Persson och Magnusson vid Kronobergs regementes krigsrätt under tilltal för tjänstefel och vållande till kroppsskada. Utslag meddelades den 25 april 1934. Krigsrätten ansåg, att såväl Magnusson som Persson måste anses hava gjort sig skyldiga till vårdslöshet i tjänsten och därigenom vållat, att Almgren tillfogats i målet omförmäld skada, Magnusson genom att emot gällande föreskrifter på förut angivet sätt slappa slagfjädersnåren samt Persson genom att helt uraktlåta att omedelbart efter skolskjutövnings avslutande, såsom det ålegat honom i hans egenskap av ledare av övningen, genom visitering förvissa sig om att inga patroner funnes kvar i de under övningen använda karbinerna. Krigsrätten prövade förty rättvist döma Magnusson och Persson dels för ifrågavarande tjänstefel att undergå disciplinstraff av vaktarrest i fem respektive tre dagar, dels ock för vållande till kroppsskada att till kronan böta 20 dagsböter à 1 krona respektive 15 dagsböter à 2 kronor 50 öre. Därjämte prövade krigsrätten, enär Magnusson och Persson genom angivna vållande jämväl ådragit sig skyldighet att till Almgren utgiva skadestånd, lagligt förklara Almgren berättigad att i sådant hänseende åtnjuta ersättning dels för sveda och värk med 1,000 kronor, dels för mistad arbetsförtjänst med 3 kronor 50 öre för varje dag från och med den 8 oktober 1933, då Almgren åliggande värnpliktstjänstgöring upphört, till och med dagen för utslaget eller den 25 april 1934 med tillhoppa 700 kronor, dels för läkarintyg med tillhoppa 24 kronor, dels ock för bilskjutsar med 108 kronor, samt förpliktade Magnusson och Persson, en för båda och båda för en, att utgiva ej mindre till Almgren förenämnda ersättningsbelopp, tillhoppa 1,832 kronor, dock med avdrag av 677 kronor 50 öre, som riksförsäkringsanstalten till Almgren utbetalat eller förbundit sig att utbetala för tiden till och med den 25 april 1934; eller alltså 1,154 kronor 50 öre, än även till riksförsäkringsanstalten sagda belopp, 677 kronor 50 öre, jämte anstaltens utlägg för läkarvård och läkarintyg 31 kronor eller tillhoppa 708 kronor 50 öre; och förbehöllos Almgren och riksförsäkringsanstalten rätt att i särskild rättegång mot Magnusson och Persson göra gällande anspråk å ytterligare ersättning för tiden efter den 25 april 1934 såväl för mistad arbetsförtjänst som ock för möjligen uppkommande framtida men. Slutligen förpliktade krigsrätten Magnusson och Persson, vilkendera bäst gälda förmådde, att för kostnaderna å målet vid krigsrätten gottgöra, bland annat, riksförsäkringsanstalten med 40 kronor. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

Almgren anhängiggjorde vid rådhusrätten i Växjö talan jämväl mot kronan samt yrkade — under förmälan att Persson och Magnusson saknade tillgångar till gäldande av den dem ådömda ersättningen — att det måtte åläggas kronan att till Almgren utgiva dels de av krigsrätten till Almgren utdömda ersättningsbeloppen, dels ock ytterligare ersättning för tiden den

26 april 1934—den 14 januari 1935, vilken senare dag målet överlämnades till rådhusrättens prövning, med 500 kronor för sveda och värk, 3 kronor 50 öre om dagen för mistad arbetsförtjänst, 119 kronor för sjukvård samt 32 kronor 20 öre för av olycksfallet föranledda resor. Almgren, som tillika fordrade ränta, förbehöll sig vidare rätt att framdeles i särskild rättegång föra talan om ersättning för framtida men och övriga följder av olycksfallet, som hänförde sig till tiden efter den 14 januari 1935. Rådhusrätten meddelade utslag i målet den 11 februari 1935.

Göta hovrätt, varest parterna å ömse sidor sökte ändring i rådhusrättens utslag, yttrade i dom den 28 juni 1935. Hovrätten funne lika med rådhusrätten kronan vara jämte Persson och Magnusson pliktig att till Almgren utgiva ersättning för den Almgren tillskyndade skadan. Almgren tillkommande gottgörelse för sveda och värk borde skäligen skattas för tiden den 1 juli 1933—den 25 april 1934 till 1,000 kronor och för tiden den 26 april 1934—den 14 januari 1935 till 500 kronor. Vidare måste Almgren anses berättigad erhålla ränta å honom tillkommande skadeståndsbelopp. Emot Almgrens övriga ersättningsanspråk hade kronan icke haft något att erinra. Almgren hade av riksförsäkringsanstalten uppburit 844 kronor 20 öre såsom sjukpenning för tiden den 26 april 1934—den 14 januari 1935. På grund härav prövade hovrätten rättvist på så sätt ändra rådhusrättens utslag i huvudsaken, att kronan förpliktades utgiva dels, i den mån Almgren icke förut av Persson och Magnusson uppburit ersättning för ifrågavarande skada, solidariskt med dessa till Almgren 1,154 kronor 50 öre, dels ock 731 kronor jämte 5 % ränta å 1,154 kronor 50 öre från stämningdagen den 25 september 1934 till den 14 januari 1935 och å 1,885 kronor 50 öre från sistnämnda dag tills betalning skedde, dock med rätt för kronan att, såvitt anginge skyldigheten att gälda ränta, njuta avdrag i följd av betalning, som kunde komma att erläggas av Persson och Magnusson. Härjämte medgavs Almgren rätt att jämlikt förbehåll framdeles i särskild rättegång föra talan om ersättning av kronan för framtida men ävensom för den ytterligare skada i övrigt, som efter den 14 januari 1935 för honom följt eller kunde komma att följa av olycksfallet. Hovrättens dom vann laga kraft.

I särskilda skrivelser den 11 april 1935 respektive den 3 juni 1935 hava Persson och Magnusson — under förmälan, Persson, att han saknade förmögenhet och vore för sin egen och sin familjs försörjning helt hänvisad till sin lön såsom furir samt Magnusson, att han vore fullständigt medellös och beretts plats såsom dräng å kommunalt ålderdomshem — anhållit om befrielse från all den ersättningsskyldighet, såväl nuvarande som eventuellt framdeles uppkommande, de gentemot kronan och riksförsäkringsanstalten ådragit sig i förevarande sammanhang.

Chefen för södra arméfördelningen har i särskilda yttranden den 26 april 1935 respektive den 6 juni 1935 tillstyrkt bifall till ansökningarna under framhållande, att synnerligen ömmande skäl syntes föreligga.

Arméförvaltningens civila departement har i yttrande den 21 januari 1936 — under framhållande att, sedan Kungl. Maj:t genom brev den 23 augusti 1935 bemyndigat departementet att till Almgren utbetala honom jämlikt Göta hovrätts ovannämnda dom tilldömd ersättning, 1,885 kronor 50 öre jämte ränta enligt i domen angivna grunder, nämnda belopp jämte ränta till Almgren utbetalats, i samband varmed departementet uppdragit åt ämbetsverkets ombudsman att vidmakthålla och bevaka kronans regressrätt mot Persson och Magnusson — anfört, att departementet, i likhet med de militära myndigheterna, med hänsyn till i ärendet förebragta särskilda omständigheter finge tillstyrka den begärda befrielsen samt fördenskull föreslå, att Kungl. Maj:t måtte avlåta proposition till riksdagen angående efterskänkande såväl av kronans fordran hos Persson och Magnusson i enlighet med Göta hovrätts förenämnda dom och brev som av fordran, som framdeles kunde uppkomma på grund av ifrågavarande olycksfall.

Statskontoret har i utlåtande den 8 februari 1936 anfört följande.

Statskontoret finge till en början erinra, att 1935 års riksdag vid behandlingen av ett med det förevarande i viss mån likartat ärende gjort ett uttalande av principiell innebörd. I riksdagens skrivelse nr 156 angående befrielse för marindirektören av första graden vid mariningenjörkåren i flottans reserv I. J. Falkman från viss betalningsskyldighet anfördes sålunda, att det väckt riksdagens uppmärksamhet, att framställningar om efterskänkande av kronans fordringsanspråk under senare år i allt större utsträckning dragits inför riksdagen, medan tidigare sådant skett huvudsakligast i undantagsfall, då särskilt vägande skäl varit för handen, och att då ej sällan ställts såsom villkor för efterskänkandet, att vederbörande skulle till statsverket inleverera viss del av det till betalning fastställda beloppet (jfr exempelvis bankoutskottets utlåtande nr 18 till 1919 års riksdag). Numera syntes emellertid en tendens förefinnas att icke tillämpa denna princip lika rigoröst som tidigare syntes hava varit fallet. Följden därav hade blivit, att befrielse från ersättningsskyldighet kommit att medgivas i allt större omfattning. För att emellertid vederbörande icke skulle bibringas den uppfattningen, att staten vid fel och försummelser från deras sida eftergäve uppkomna ersättningsanspråk, ville riksdagen fästa uppmärksamheten på nödvändigheten av att från statens sida efterskänkande av ådömd betalningsskyldighet endast skedde i undantagsfall och när särskilda förhållanden betingade ett dylikt medgivande samt att befrielse icke borde lämnas i större utsträckning än som kunde vara av omständigheterna påkallat.

Beträffande nu föreliggande ansökningar funne väl statskontoret i likhet med de militära myndigheter, som i ärendet avgivit yttranden, vissa ömmande omständigheter vara för handen, men ansåge sig med hänsyn till riksdagens ovanberörda uttalande icke kunna förorda, att Perssons och Magnussons skuld till statsverket helt efterskänktes. Den av riksdagen antydda utvägen att låta den försumlige inbetala en del av det till betalning fastställda beloppet syntes i detta fall lämpligen böra anlitas, och ville ämbetsverket för sin del ifrågasätta, att proposition till riksdagen avlåtes av innebörd att envar av Persson och Magnusson mot inbetalande av förslagsvis 300 kronor befriades *dels* från vidare ersättningsskyldighet till kronan för vad som utdömts genom Göta hovrätts den 28 juni 1935 givna dom, *dels ock* från skyldigheten att gälda riksförsäkringsanstalten genom utslag den 25 april 1934 av krigsrätten vid Kronobergs regemente tillerkänd ersättning, och

borde, i händelse sådan befrielse medgäves, åt vederbörande myndigheter uppdragas att vidtaga de avskrivningsåtgärder, som av eftergivandet föranleddes.

Frågan om befrielse för Persson och Magnusson från skyldighet att gälda vad statsverket framdeles kunde komma att förpliktas utgiva i anledning av i ärendet avsedda olyckshändelse torde icke för närvarande böra komma under omprövning.

Riksförsäkringsanstalten har i utlåtande den 25 februari 1936 anfört, bland annat, följande.

Jämlikt bestämmelserna i 1927 års militärsättningsförordning hade Kungl. Maj:t och kronan genom riksförsäkringsanstalten tillerkänt Almgren på grund av den honom under militärtjänstgöring åsamkade kroppsskadan sjukpenning för tiden från och med den 8 oktober 1933 till och med den 30 mars 1935 med tillhoppa 1,782 kronor 70 öre samt livränta att från och med den 31 mars 1935 utgå tillsvidare med 882 kronor för år räknat. Därjämte hade enligt nämnda förordning på grund av ifrågavarande skada utbetalats ersättning för sjukhusvård, läkarbehandling och resor m. m. med sammanlagt 349 kronor.

Genom krigsrättens vid Kronobergs regemente lagakraftvunna utslag den 25 april 1934 hade Persson och Magnusson förklarats vållande till den Almgren åsamkade kroppsskadan samt förpliktats, en för båda och båda för en, bland annat att till riksförsäkringsanstalten utgiva 708 kronor 50 öre, avseende enligt nämnda förordning utbetalad ersättning för tiden till och med den 25 april 1934, varjämte anstalten förbehållits rätt att i särskild rättegång mot Magnusson och Persson göra gällande anspråk på ytterligare ersättning för tiden efter nu ifrågavarande dag såväl för mistad arbetsförtjänst som ock för möjligen uppkommande framtida men.

I anledning av fråga om verkställighet av nämnda krigsrätts utslag hade riksförsäkringsanstalten från stadsfogden i Växjö inhämtat, att Perssons utmätningsbara tillgångar utgjordes av hans lösörebo i en lägenhet om 2 rum och kök. Värdet av dessa tillgångar vore emellertid icke så stort, att desamma i händelse av Perssons konkurs skulle beräknas kunna lämna någon utdelning.

Beträffande Magnussons ekonomiska ställning hade anstaltens ordsombud i Torsås upplyst, att Magnusson vore anställd såsom dräng å ålderdomshemmet i Torsås mot en lön av 45 kronor per månad jämte fri kost samt att han i övrigt icke ägde någon inkomst eller egendom.

Med hänsyn till i ärendet sålunda föreliggande ömmande omständigheter ville riksförsäkringsanstalten för sin del tillstyrka bifall till Perssons och Magnussons framställning om befrielse från all ersättningsskyldighet för vad riksförsäkringsanstalten utgivit och kunde komma att utgiva på grund av den Almgren åsamkade kroppsskadan.

Såsom av det förut nämnda inhämtas, hava Persson och Magnusson anhållit om befrielse från all den ersättningsskyldighet, såväl nu föreliggande som eventuellt uppkommande, som de gentemot kronan och riksförsäkringsanstalten ådragit sig till följd av den skada, som genom deras försummelser vållats Almgren.

*Departements-
chefen.*

Av den lämnade redogörelsen framgår, att kronan i anledning av nämnda skada genom Göta hovrätts dom den 28 juni 1935 ålagts att till Almgren utgiva tillhoppa 1,885 kronor 50 öre jämte viss ränta. Därjämte har hovrätten

lämnat Almgren obetaget att framdeles föra talan om ersättning för eventuellt uppkommande framtida men ävensom för den ytterligare skada i övrigt, som efter den 14 januari 1935 för Almgren följt eller kunde komma att följa av olycksfallet. Vidare har Almgren av riks försäkringsanstalten tillerkänts ersättning dels med 2,131 kronor 70 öre, utgörande sjukhjälp m. m. för tiden till och med den 30 mars 1935, dels ock, i form av livränta, med ett årligt belopp av 882 kronor att utgå tillsvidare från med den 31 i sistnämnda månad. Gent emot Persson och Magnusson föreligger domfäst fordran på återbetalningsskyldighet beträffande viss del av de av riks försäkringsanstalten utgivna beloppen, i det att krigsrätten vid Kronobergs regemente genom lagakraftvunnet utslag den 25 april 1934 förpliktat Persson och Magnusson att solidariskt till riks försäkringsanstalten utgiva — förutom rättegångskostnad 40 kronor — vad anstalten för tiden till och med sistnämnda dag utgivit till Almgren, eller 708 kronor 50 öre.

Det synes lämpligt att i förevarande sammanhang till prövning upptaga frågan om befrielse för Persson och Magnusson från all den betalningsskyldighet, de i anledning av det inträffade olycksfallet ådragit sig gentemot kronan och riks försäkringsanstalten, alltså även betalningsskyldighet som hänför sig till vad statsverket — utöver vad detsamma hittills måst vidkännas — framdeles kan komma att bli skyldigt utgiva till Almgren i anledning av ifrågavarande olyckshändelse.

Uppenbart torde vara, att de ekonomiska konsekvenser, som drabbat Persson och Magnusson till följd av de av dem begångna tjänstefelen, icke stå i rimlig proportion till deras försummelse. Med hänsyn härtill och jämväl till Perssons och Magnussons svaga ekonomi, som icke torde komma att framdeles i mera avsevärd grad förbättras, anser jag mig böra tillstyrka, att Persson och Magnusson vinna befrielse från all den ersättningsskyldighet de ådragit sig gentemot kronan eller riks försäkringsanstalten. Jag tillåter mig i detta sammanhang erinra om att riksdagen tidigare medgivit befrielse från under så gott som fullständigt liknande omständigheter ådragen betalningsskyldighet gentemot kronan och riks försäkringsanstalten. (Proposition nr 148 till 1931 års riksdag jämte i andra kammaren väckt motion nr 362; riksdagens skrivelse nr 106.)

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av furiren vid Kronobergs regemente I. H. Persson och Gunnar Gideon Magnusson befrias

dels från den dem jämlikt krigsrättens vid nämnda regemente utslag den 25 april 1934 ålagda skyldighet att till riks försäkringsanstalten solidariskt utgiva tillhoppa 748 kronor 50 öre,

dels från ersättningsskyldighet till statsverket i fråga om ej mindre de belopp, som Kungl. Maj:t och kronan jämlikt Göta hovrätts den 28 juni 1935 meddelade dom ålagts utbetala, tillhoppa 1,885 kronor 50 öre jämte ränta, eller som kronan fram-

deles kan komma att åläggas utbetala till jordbruksarbetaren O. Almgren på grund av ifrågavarande honom den 1 juli 1933 åsamkade skada, än även de belopp, som riksförsäkringsanstalten för tiden efter den 25 april 1934 utbetalat eller kan komma att utbetala till Almgren såsom ersättning i förevarande avseende;

samt att de belopp, från vilkas utgivande Persson och Magnusson sålunda befrias, må ur vederbörliga räkenskaper avskrivas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

D. Nilsson.
